ADAM

Anul V - No. 61 Redactor: I. LUDO 15 Iunie 1933

AQUAFORTE de IACOB STEINHARDT

REVOLUȚIE SAU POGROM de I. LUDO.
ILUSTRAȚIUNI de: IACOB STEINHARDT, S. HAY și LEW.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, Str. DR ISTRATE 10 - TELEFON 3-36-40 :-: Abonamentul anual Lei 150

www.dacoromanica.ro

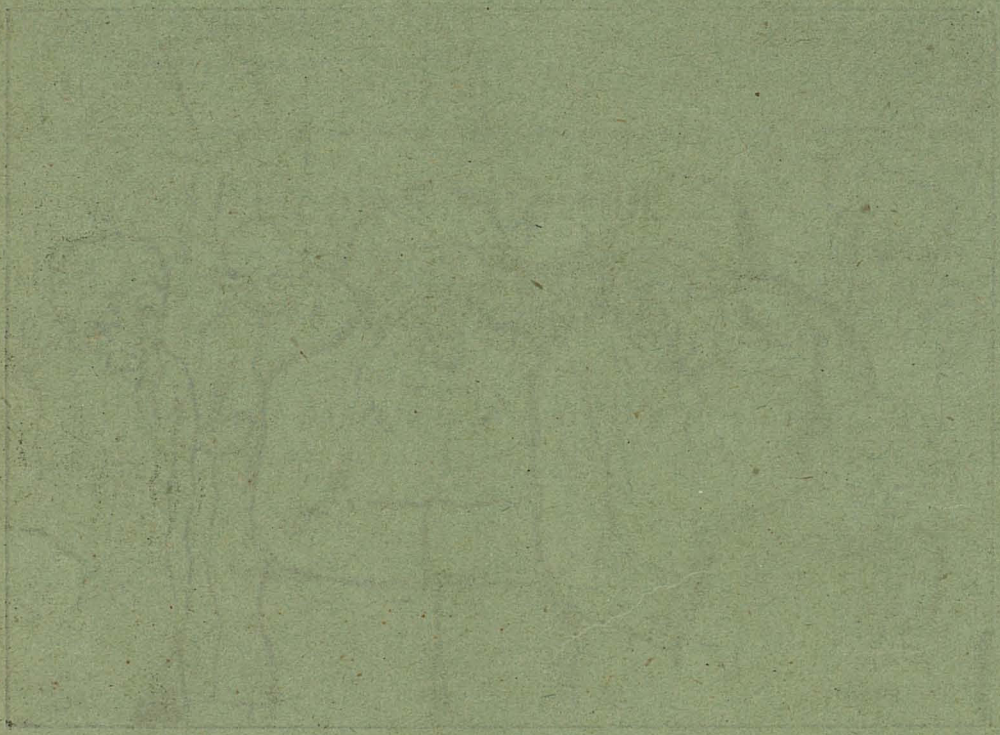

www.dacoromanica.ro

ADAM

ANUL V. — No. 61 Redactor I. LUDO 15 Iunie 1933

:-: Redacția și Administrația: BUCUREȘTI, — Str. Dr Istrate 10. — Telefon 336/40 :-:

Revoluție sau pogrom

de I. LUDO

O O O

Ceva despre părul iubitei

Murdar — spunea nu știu cine — e tot ce nu-i la locul său. Poetul, în delirul său erotico-literar, cântă părul iubitei peste care au curs cu găleata toate splendorile creației divine: e blond, e des, e parfumat, etc., etc. E destul, însă, ca acelaș poet să găsească în farfuria cu sarmale, nu întreaga capelură — ceeace din punct de vedere technic e aproape irealizabil — ci doar un singur fir de păr, un singur fir desprins din superba podoabă blondă, deasă și parfumată a adoratei, pentru ca, furios, să zvârle furculița cât colo și să zbiere cu spume la gură: „ce-i porcăria asta?"

Ați văzut? Părul iubitei — pe cap se cere cât mai mult. In mâncare, cât mai puțin. Dacă se poate, de loc. Atâta vreme cât e pe pielea tidvei, are toate farmecele cerești. Cum cade în oala cu sarmale, devine o tristă porcărie.

Firul de paiu în claia de fân constitue un fragment armonic, care, departe de a strica ambianței, contribue, dimpotrivă, la desăvârșirea ei. Cum se rătăcește pe haina neagră a domnului, devine o murdărie.

Până și prisosurile digestive, atunci când se află în sacale, nu pot fi socotite o murdărie. Acolo e locul lor și nimănui nu i-ar trâzni prin minte să caute în ele, altceva decât poate găsi și surprins, să exclame ca poetul: „Ce-i porcăria asta!" Să treacă numai dejecțiile, dincolo de universul lor împuțit și să intre în lumea care și-a făcut o linie de conduită să miroase altfel — devin îndată o murdărie foarte murdară.

In concluzie, murdărie, așa cum o luăm în sensul ei vulgar, ca ceva respingător prin sine, indiferent de loc și împrejurări, în chip absolut și inalienabil, nu există. Dacă toate lucrurile ar fi la locul lor, cuvântul „murdărie" ar da faliment. E cât se poate de limpede. Cel puțin, după mine.

Ferește-te de excese

O să mă întrebe, firește, d. Arghezi, mirat: à propos de ce?

Apropos de obiectivitate, o să-i răspund. Obiectivitatea — ca și părul iubitei — e un dar dumnezeesc cu care nu oricine poate fi înzestrat. Existența noastră individualistă și egocentrică face din obiectivitate o plantă rară și deci cu atât mai căutată. Totuși, cu obiectivitatea — așa de rară și de prețuită cum e — se petrece acelaș lucru ca și cu părul iubitei.

Cât timp stă acolo unde-i se potri-

www.dacoromanica.ro

veşte — nimic mai ideal! Cum a căzut în oala cu sarmale — gata! Poţi s'o dai la gunoiu. Nu mai e la locul ei — şi prin aceasta, a devenit o materie impură!

In viaţa de toate zilele, aceleaşi fapte iau mereu alte contururi şi devin susceptibile altor sensuri şi interpretări. Obiectivitatea, fără să renunţe la principiile ei rigide şi inflexibile — ar trebui să se adapteze acestei infinite varietăţi de aspecte. Altminteri, cade în exces — adică în oală. Şi tot aşa cum excesul de moralitate face pe individ, imoral — excesul de obiectivitate îl face subiectiv, primejdios de subiectiv.

Arta de a fi un bărbat serios

Să luăm, de pildă, pe d. Nae Ionescu. Profesor de logică la Facultatea de filosofie din Capitală. Un profesionist al obiectivităţii, adică. Ce spune acest însărcinat de Stat cu difuzarea logicei în massa tinerei generaţii filosoafe? Exact ce spunea un confrate al său, jidov, cu multe secole înainte; nimic nou sub soare. *). Ceeace dovedeşte încăodată că nu numai lucrurile nu se schimbă, dar nici măcar filosofii. Asta, în legătură cu evenimentele din Germania. Filosoful nostru susţine, de pildă, că nimic din procedura „revoluţiei lui Hitler", care să merite atenţia noastră sub raportul noutăţii ori inventivităţii. Că s'au comis sălbătăcii? Ei şi? S'au mai petrecut sălbătăcii şi altă dată şi'n alte părţi. E un truc vechiu şi răsuflat. Că se ridică proteste de pretutindeni? Nici cu asta nu suntem nişte Edisoni. Au mai protestat şi alţii, în împrejurări similare şi nu li s'a pus fotografia în gazetă pentru teribila lor invenţie.

„Dacă înţeleg eu bine, spune d. Ionescu, *protestele sunt justificate atunci când se fac împotriva unor fapte ce înfrâng mersul firesc al lucrurilor. Dacă Europa protestatară dela 1789 avea dreptate, atunci revoluţia franceză trebuia să fie nefirească; dar nefirească fiind, ea trebuia să eşueze; ca toate întreprinderile nefireşti. Cum se face, atunci că totuş revoluţia franceză a isbutit? Mă rog, — cine a avut dreptate — Europa protestatară, sau revoluţia franceză?"*

Vrasăzică, ce ne sfătueşte d. Ionescu — a cărui strălucită argumentaţie dovedeşte încăodată că nu degeaba-i dă Statul parale pe logică? Să lăsăm, pur şi simplu, lucrurile să meargă şi apoi, când s'or opri, o să ne dăm seama, după succesul final, dacă au mers firesc sau nu. Asta, în genere. In cazul în speţă, d. Ionescu ne atrage atenţia că *„nouă individual, nu ne e îngăduit să fim ridiculi, pentru că, pentru individ ridicolul e moarte"*. Or, ca să scăpăm de ridicul, nu există decât o singură soluţie: să nu protestăm împotriva sălbătăciilor hitleriste, fiindcă încă nu putem şti dacă sunt sau nu fireşti.

D. Nae la paradă

Şi atunci îl întreb pe d. Arghezi: cum a vorbit d. Ionescu? Ca un filosof, evident. Adică obiectiv, reţinut, neinfluenţat de nişte nenorocite considerente umanitariste, cari te împiedică să vezi limpede în adâncul lucrurilor. Şi obiectivitatea asta e la locul ei. S'a isprăvit.

Dar ia să mă nimeresc eu cu d. Ionescu la o înghesuială de 10 Maiu! Un brânciu din greşală, un mârâit între dinţi, o înjurătură, sictir eu, sictir tu şi nici una, nici două, jart! o labă peste tenul roz-alb al d-lui Ionescu. Ei? Ce se face acù d. Ionescu? Răspunde cu o altă labă? Pardon. Nu-i dau voe. Cu textul formulei d-sale în mână, îl voiu obliga să se aşeze jos, pe marginea trotuarului, aşa cum stă bine unui filosof, şi'n loc să-şi ducă mâna, instinctiv, la falcă, s'o ducă la tâmplă şi să rezoneze aşa: „Asta ce-i? O palmă? Ei şi? Palme s'au mai tras şi eri şi alaltăeri — şi nu s'a răsturnat pământul. Să protestez? Ei, na! Alta acum! Parcă ar fi pentru întâia oară de când se protestează. E absurd! E ridicul! Haide, fereşte-te de ridicul, că ridicolul e moarte!

Pe mine, filosof, trebue să mă preocupe un singur lucru: Este palma asta firească sau nu? Nefirească ar fi dacă n'ar izbuti. Pentru moment, însă, nu mă pot pronunţa.

*) Vezi: „Umor filosofic" — „Adam", No. 60.

www.dacoromanica.ro

Palma e prea recentă. Să aştept să văd dacă mi se umflă falca. Şi abia după aceea o să stăm de vorbă. Dacă mi se umflă, să fie cu noroc. Palma a izbutit. Deci a fost firească. Şi măgarul a avut dreptate. Dacă n'avea dreptate, palma eşua. Deci ar fi fost nefirească. Dar dacă nu mi se umflă, atunci... păzeă, că intru'n el! Deocamdată, însă, nu ştiu nici dacă este, nici dacă nu este firească. D'aia cer perspectivă: „Perspectivă istorică".... nu „cealaltă perspectivă". Aţi înţeles?...

Cam ăsta ar trebui să fie limbagiul d-lui Ionescu în baza statului de lefuri al Facultăţii de filosofie. Obiectiv, rece, neînduplecat! Dar, fie vorba între noi, dacă ar ţine cursul ăsta de logică pe marginea trotuarului, n'ar fi bun de închis la balamuc? „Păi cum, domnule, i-ai striga revoltat, golanul ăla îţi mută fălcile şi dumneata, în loc să chemi gardistul, faci filosofie şi ceri perspectivă? Ptiu... fire-ai al dracului de tâmpit!"

Dar cum categoric tâmpit nu poate fi un personagiu de vivacitatea d-lui Ionescu, sunt convins — şi d. Arghezi deasemenea — că ilustrul filosof va chema gardistul şi renunţând la perspectiva istorică, se va opri la „cealaltă perspectivă" — adică la o farmacie, unde-şi va procura, pentru orice eventualitate, vreo sută grame de apă de Burowe, să nu-l surprindă inflamaţia nepregătit, ferească Dumnezeu.

Vrasăzică, îşi are şi obiectivitatea relativităţile ei. Când e vorba de falca ta, primează perspectiva la mine. Când e vor-

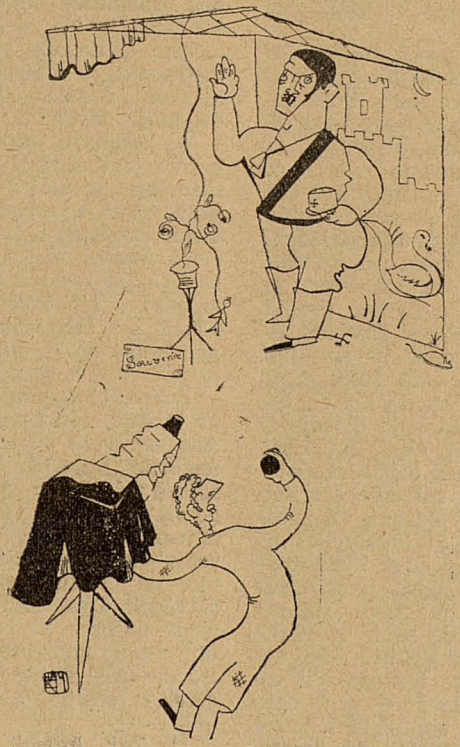

La Moşi desen de S. Hay

www.dacoromanica.ro

ba de falca mea, primează perspectiva la tine.

Cum cade un filosof în oala cu sarmale

Exact chestia cu bătaia evreilor din Germania. Filosof, nevoe mare, d. Ionescu, cu toată ființa furnicată de un inefabil fior de plăcere „obiectivă" — se așează comod în fotoliu și cere perspectivă în alb. Desigur! Ce-l doare! Nici de la facultate nu l'a dat afară. Nici de gazetă nu l'a expropiat. Nici de închis la pușcărie nu l'au închis. Nici unt-de-rețină nu i s'a dat. Nici să se sinucidă nu l'a poftit nimeni. Și nici măcar împușcat pe la spate n'a fost. Cum să nu fi, deci, filosof în asemenea condițiuni, Dumnezeule! Mai ales când ai chilipirul să aziști la un experiment social pe pielea cea mai propice perspectivelor de lung răsuflu, cum e pielea jidovească!

Și d. Ionescu, care prost nu e, înțelege să tragă toate avantagiile spirituale din această prețioasă conjunctură filosofică. Nimic mai înțelept — își zice d-sa — decât să fii spectator calm, atent, răbdător, atunci când știi că pagina de istorie nu se scrie cu sângele tău, ci cu sânge evreesc. Nimic mai oportun decât să ceri evreilor perspectivă istorică, discreție, cumințenie. Și mai ales, nimic mai în notă cu subtilul tău intelectualism, decât să încrustezi pe măciulia reteveiului cu care se fărâmă scăfârlia jidănească, maxime și aforisme filosofice. Nu-i așa? Ei, dacă ne-am găsi — să spunem — nu în anul 1933, ci în 1913 și dacă ar fi vorba nu de jidanii din Germania, ci de frații noștri de dincolo și nu de un Hitler antisemit, ci de un Tisza oarecare, antiromân și dacă teoria rassistă ar fi experimentată nu pe spinarea evreilor, ci pe cea a românilor — desigur că chestia s'ar schimba cu totul! Și, bineînțeles, că ne-am grăbi să dăm la canal toate teoriile filosofice și — în lipsa unor arme mai eficace, am zvârli în nasul huliganilor unguri o formulă, de să li se încrețească pielea de spaimă. Știți, una din acele înfiorătoare formule extrase din cel mai autentic folclor românesc — și în care o anumită părticică din anatomia mamaei d-lui Tisza, ar ocupa un loc de frunte. Dar așa, ce-i gălăgia asta, ce-i tărăboiul ăsta, parcă am fi la havra jidovească? Voi nu știți că-i revoluție — și că revoluție fără sălbătăcii, e ca un filosof fără subvenții?

Uite, așa noroc avem noi, evreii. Ne plângem toată viața că lumea ne judecă cu atâta părtinire încât am și uitat gustul obiectivității. Și când dă Dumnezeu și vine, însfârșit, un creștin cumsecade — care-și face vânt să fie obiectiv, sare tocmai dincolo de cal.

Evreii și radiofonia

Bine, bine, dar ce am cu d. Arghezi? Ce caută d. Arghezi în toată povestea asta cu filosofii — acești dușmani prin definiție — și obligații profesionale — ai evreilor și poeziei? De, știu eu! Să dea Dumnezeu să mă înșel, — dar tare mă tem că și d-sa a căzut victimă a morbului filosofic și pătimește de o mică hipertrofie a obiectivității. In orice caz, articolul d-sale: „Punctul mort" *), îmi dă toate motivele de îngrijorare.

D. Arghezi, care aproape în întreaga d-sale existență literară a cultivat zeflemeaua, se ridică deodată împotriva râsului când e vorba să se discute sălbătăcia rassistă: *„Desigur,* scrie d-sa, *că evenimentele din Germania pot alimenta zeflemeaua universală fără multă sforțare satirică... Hitlerismul ar putea să fie o boală de megalomanie, dar boala unui popor întreg și numai gluma și râsul nu constituesc o metodă de diagnostic".*

Foarte bine gândit atunci când ne punem pe tărâmul strict științific-social. Numai că asta am vrea să se aplice la toate manifestările hitleriste, fără excepție. Evreii suferă și ei de o boală. De o ciudată boală magnetică: atrag palmele întregului univers huliganic, sintetizat azi în „bușeala" hitleristă. Și n'am vrea să-i vedem nici pe ei diagnosticați numai cu gluma și râsul. Cum se face dar că d. Arghezi, subit dușman al zeflemelii — când trece dincolo de consemnarea faptului în sine și trebue să-și spună părerea asupra pățaniei evreilor nemți — se mulțumește doar să

*) Vezi „Adam" No. 60.

www.dacoromanica.ro

facă o glumă nevinovată? „*Evreul*, spune d-sa, *are o resonanță universală. Dai în el la Dărăbani și aude Europa. Bușește-l la Berlin și răsună planeta*". Așa o fi! Nu zic ba! Dar atâta n'ajunge! D. Arghezi trebue să ne și inițieze în tainele acestui mister fizic. Cred că un fenomen care întrece în rezonanță tot ce a produs telefonia și radiofonia mai desăvârșit, merită mai mult decât două biete fraze, strecurate ca o paranteză în articolul d-sale.

Der Nachbar Otto și puritatea de rassă

In al 'doilea rând, de ce d. Arghezi, care nu admite gluma și râsul când e vorba de rassism — e foarte tolerant cu această formă camuflată a indignării când e vorba de revizuirea tratatelor? Atâta timp cât se discută ideea purității de rassă, d. Arghezi pretinde înțelegere pentru zbuciumul conștiinței teutone a lui Hitler, a cărui întoarcere la cavernă, poate fi și ea tot „*o erupție eczematoasă cerebrală*" adică tot un fel de produs al geniului german, ca însăși răposata civilizație germană. Dar imediat ce intră în cauză rectificarea granițelor, d. Arghezi își pierde cumpătul și printr'o reacție a unui năduf excesiv, îl scrie pe „Der Nachbar Otto" — portret caricatural al teutonului cumsecade, cu imperialismul în erecție la prima chemare a pădurii hitleriste — satiră în care autorul nu economisește nimic din verva sa sclipitoare. Faptul e cel puțin bizar. De ce n'a tratat oare d. Arghezi pe Hitler, cu aceeaș gravă condescendență și'n chestia tratatului de la Versailles — tot așa cum ar vrea să fie tratat acelaș genial meșter drege-strică, și'n materie de huliganism? Dumnezeu știe!

Hitler înghite pământul, ori ce?

Dar ce mai spune d. Arghezi în „Punctul mort"? Victimă a imaginației d-sale inepuizabile care calcă peste toate realitățile — d. Arghezi, cucerit de figura lui Hitler, scrie, exaltat:

„*Acțiunea e dusă fără pierdere de timp, în pas gimnastic pe toate laturile și curbele sentimentului național, iritat în marele război și decepționat în zece ani de pace. In interior și exterior guvernul Reichului distribue palme. Ar fi putut rămâne în afară de zona activă, intelectul și cărțile: guvernul german nu vrea să se spuie că el a scăpat ceva din vedere în programul lui*".

Din care, s'ar putea crede că d. Hitler a dat iama'n ciuperci și că face în Germania o treabă, de să te ferească Dumnezeu! Grozăvia grozăviilor! Că nu degeaba-i revoluție!

Regretăm că adevărul — pe care Hitler nu-l poate alunga peste graniță ca pe un jidănaș oarecare — nu justifică deloc entuziasmul d-lui Arghezi. Acțiunea lui Hitler o fi dusă în pas gimnastic, dar nu înainte, ci deandaratelea. Și guvernul Reichului „*nu distribue palme în interior și exterior*", ci *încasează palme* zdravene la posterior. E adevărat, apoi, că „*guvernul german nu vrea să se spue că a scăpat ceva din vedere în programul lui*". Inghite hap după hap, exact în ordinea prevăzută în program.

Marița face revoluție

Mai întâiu să ne înțelegem. Care-i părerea d-lui Arghezi? A făcut Hitler revoluție în Germania — ori, n'a făcut-o! D. Arghezi susține că a făcut. Eu spun că a făcut pe dracul. Dar d. Arghezi susține morțiș că da. Și eu îi răspund: mă rog, chestia-i cum o iei.

Când schimbi pe Marița cu Sanda, tot revoluție se cheamă că ai făcut — deși mătura continuă să stea pitită în colțul ei obișnuit și oalele rămân mai departe atârnate de același cuer. Ai făcut însă o schimbare: conturul slujnicei. Marița era jigărită — și Sanda-i lăptoasă. Că o fi Sanda borțoasa mai vrednică decât Marița stafidița — asta nu se poate ști. Revoluția-i prea recentă. Dar e revoluție. Și când obișnuit să porți pălărie moale — îți pui deodată gambetă, asta tot revoluție se cheamă. Și când muți mobila dintr'o odae într'alta, tot revoluție se

www.dacoromanica.ro

cheamă. Numai că tu, modest, nici nu îndrăznești să crezi că ai făcut revoluție. Pe când Hitler crede.

E adevărat că orice schimbare—se cheamă în uzul convențional al lexicoanelor, revoluție. Dar prin revoluție națională și socială, nu se înțelege simpla înlocuire a Sandei cu Mariția — ci și introducerea unei noui metode, în prepararea ciorbei ori spanacului. O revoluție presupune primenirea fundamentală a unei întregi concepții sociale, cu alta nouă. O revoluție nu-i o simplă schimbare de guvern, ci o radicală transformare de sistem. Și fiindcă o asemenea transformare presupune deobiceiu, o încăerare dârză între două regimuri — cel vechiu care nu vrea să iasă și cel nou care vrea să intre — toate revoluțiile și-au luat obiceiul să înșface puterea, dacă nu prin violență, cel puțin printr'un brânciu. — Un brânciu care să facă senzație. Revoluție fără ediție specială, n'are nici un haz.

Or tocmai asta s'a întâmplat cu revoluția național-socialistă. I-a lipsit piperul — măcar atât cât îți oferă cel mai banal accident de cale ferată. Hitler, gălăgiosul mim al lui Charlot, care șantaja mereu pe Hindenburg cu un marș asupra Berlinului (în vederea căruia a și reținut, după modelul lui Mussolini, un loc în pat-vagon) n'a avut nici măcar curajul unei instaurări cu tărăboiu, după care ofta atâta în visurile lui de zugrav coborît cu hârzobul din cerul zeului lui cu blană de urs. Ci a venit omul, nemțește, bine băut și bine mâncat, pe cale strict constituțională — jumulit până și de elementul surprizei publice, care să dea victoriei sale o cât de slabă strălucire.

Frica păzește pepenii

Și în ce moment l-a apucat Hitler pe Dumnezeu de picior? Nu în clipa când partidul lui era în plină ascensiune, ci tocmai atunci când au început să i se moae balamalele. Ceea ce dovedește că nu Hitler era cel care dispunea de destinul partidului — ci alte forțe, nu tocmai oculte astăzi. Dar dacă nu vreți să admiteți lucrul acesta — cu atât mai rău. Asta înseamnă că demagogia lui — plină de greșeli gramaticale — a început să obosească pe nazii — și că Führerul, speriat că i se duc boii dracului, s-a hotărît să le facă rost de pășune cu prețul oricărui compromis. Iată dar că Hitler, care urla cât îl ținea gura, ani de-arândul, că va face și va drege numai prin propriile sale puteri — n'a izbutit să vină în fruntea Reichului, singur, ci încărligat cu alte partide. Vrasăzică, Hitler, departe de a întruchipa idealul unanimității unui popor „*care și-a regăsit linia*" ,— cum spune d. Arghezi în viziunea d-sale optimistă, n'a întrunit nici măcar acea strictă majoritate cerută de Constituție, ca să poată fi însărcinat cu formarea guvernului. Fără consimțământul lui Von Pappen și mai ales al lui Huggenberg — cari au băgat în acelaș inventar toate scaunele lor din Parlament, Hitler, după ultimul său insucces electoral din opoziție, nu mai apuca niciodată prilejul să pupe poala Papei, în calitate de cancelar al Germaniei. In traducere românească asta înseamnă că „profetul" d-lui Arghezi, Hitler, salvatorul neamului, vine la putere, nu prin cucerirea masselor — ci printr'un prea puțin eroic acord electoral. Aduce asta măcar cât de cât, cu revoluția? Nici măcar în profil. Calea lui Hitler era netezită de Von Pappen — cu care „revoluționarul" a împărțit puterea.

Ce-i cu ăla?

Și atunci, în chip logic se naște întrebarea: mă rog, ce represintă acest Von Pappen în guvern? Vechiul regim? Aud? Ce caută un exponent al vechiului regim, într'un guvern revoluționar menit să dea țării o nouă configurație națională și socială? Ce fel de revoluție o fi aia, care ca să poată imprima nației un spirit nou, face societate în nume colectiv cu spiritul vechiu? Cine ar fi putut concepe pe Lenin, colaborând cu Kerensky? Ori pe Mussolini cu de Facta? Ori pe Alcala cu generalul de Rivera? Te pomenești, însă, că Von Pappen represintă noul regim! Atunci care-i meritul lui Hitler și de ce să nu-l considerăm pe d. Von Pappen drept adevăratul om al revoluției național-socialiste, de vreme ce el a venit la putere, cu mult

www.dacoromanica.ro

înaintea lui Hitler? Iar dacă acest Von Pappen nu-i nici una, nici alta, în chip expres, ci acelaş membru — cu un grad scăzut doar — al unui guvern de coaliţie, de ce să dăm unei simple schimbări de guvern, aş putea zice, unei simple remanieri, titlul pompos şi plin de obligaţii al unei revoluţii?

Caşcavalul este internaţional

Dar ar putea d. Arghezi prea bine să ne spună că dacă preluarea puterii de către Hitler, n'are toate caracteristicile unei revoluţii — înfăptuirile regimului lui le-ar putea avea din plin. Şi d. Arghezi ar fi pe calea cea bună dacă ar vrea Cel-de-sus. Tot bucluculu e că nu vrea. O să vedem numaidecât ,dece!

Primul act revoluţionar al constituţionalului Hitler, a fost să-şi vâre partizanii, în cele mai ascunse fibre ale marelui caşcaval bugetar. Ei şi? o să exclamăm noi, ca filosoful de odinioară. Şi asta-i ceva nou? Sistemul ăsta îl practică şi d. Vaida şi d. Duca şi d. Averescu — şi toţi domnii cari vin la putere. Cu toate astea, nici unul n'are pretenţia că face revoluţie. Ba asemănarea e şi mai frapantă, când comparăm limbajul opoziţionist al oamenilor noştri politici, cu cel al lui Hitler, care cât timp îşi trecea limba peste buzele uscate de foamea puterii, ţipa că va stârpi abuzurile, că va spânzura pe politicienii venali, că va asana moravurile bietului Reich ros de putregaiul necinstei. Şi cum a venit la putere — ce a făcut marele măturoiu al neamului? A început să-şi plătească bandele de nazii din fondurile ministerului de interne. Şi la noi, când unele ziare susţin că naţional-ţărăniştii şi-ar fi adus acum câteva săptămâni partizanii în Capitală, cu banii statului, se supără. Bieţii oameni nici nu ştiu că, abuzând de gologanul contribuabilului, înfăptuesc cea mai curată revoluţie naţională!

Păcat de parale

Succesul electoral al lui Hitler dela guvern — confirmă declinul lui Hitler din opoziţie. A arestat Hitler, e drept, pe toţi şefii partidelor adverse. A închis cluburile comuniste şi social-democrate. A suprimat toate ziarele opoziţioniste. A făcut imposibilă cea mai vagă propagandă a grupărilor ce nu intrau în coaliţia guvernamentală. Şi când colo, în loc să obţină voturile unanimităţii acestui *„poporr care şi-a regăsit linia în lozincile lui"*, aşa cum s'ar asorta cu rolul lui de profet, Führerul nu înregistrează decât abia 52% din glasuri.

52% din voturi într'o ţară care şi-a regăsit linia, — sub şurubul celor mai absolutiste injoncţiuni electorale cunoscute vreodată în Germania! Ruşine lui Hitler, profetul şi sincerile noastre felicitări, politicianilor români cari, dispunând de forţe elec-

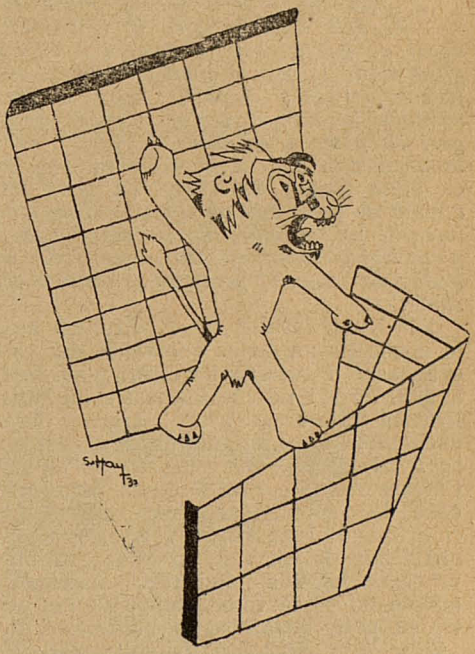

Gogoaşa înfuriată desen de S. Hay

www.dacoromanica.ro

torale mult mai mici — și uneori lipsiți cu totul, nu numai de un partid serios, dar măcar de un partid oarecare — și dacă nu mă'nșel, până și de un registru de membri — isbutesc să-și asigure exact atâtea scaune cât le trebue, pentru ca Parlamentul să nu fie decât un consiliu de familie. Și să se noteze bine că ei nu pretind că ar fi revoluționari .Ce s'ar mai întâmpla, Doamne, dacă ar pretinde!

Unde dai...

Stârpirea comunismului, alături de revizuirea tratatelor și ideologia rassistă, a fost unul din atuurile programului hitlerist. In această privință, iată cum vede lucrurile d. Arghezi:

„E mai mult vorba de un popor care și-a regăsit linia în lozincile lui Hitler, decât de un personagiu demențial care, singuratic, ar fi pur și simplu comic și inofensiv. Dovadă și dispariția subită a comunismului german, care s'a exprimat în alegeri cu peste 4 milioane de voturi, redus la neputință. N'o să se spuie fără șovăire că atâta gloată de adepți s'a lăsat intimidată de noile măsuri agresive. *Cine crede integral în credința lui nu ține seamă de piedici și când „cine" este compus din milioane de „cineva" piedicile se disolvă dela sine".*

Din care rezultă că d. Arghezi crede în dispariția nu numai *voluntară,* dar chiar entuziastă a comuniștilor, cari s'au pamat în fața irezistibilei mustăcioare a lui Hitler. Proastă părere mai are d. Arghezi despre unanimitatea poporului german, cel *„cu șapte abonamente de presă de cap de om".* Carevasăzică — așa? Aceleași patru milioane de comuniști exprimați, cari sub ochiul crunt al lui Hitler dela care n'aveau nimic bun de așteptat, au totuș curajul — în ciuda formidabilului teasc electoral al guvernului — să voteze împotriva lui, pentru ca, peste două zile, așa, din senin, fără *„să se lase intimidați de noile măsuri agresive",* să le cadă Führerul cu tronc la inimă? Haida de! Ne găsim într'adevăr, în patria lui Werther — dar amorul ăsta, totuși, îl găsesc prea-prea galopant! Nu crede d. Arghezi că ar fi mai prudent să părăsim terenul dramei pasionale și să ne îndreptăm investigațiile în altă parte? De pildă, în spre măsurile represive ale guvernului. Să-i dau o mostră — una dintr'o mie. Câteva zile înainte de alegeri, guvernul a anunțat pentru Duminica apropiată o mare demonstrație nazistă prin cartierele muncitorești deochiate. In prealabil, poliția și bandele militarizate ale lui Hitler au împânat străzile, gangurile și *acoperișurile* ,cu mitraliere. Intenția era evidentă: guvernul ținea grozav să-i apuce junghiurile pe muncitori. Pretext genial să le pună ventuze cu sânge. Ar fi făcut impresie! Dar nici muncitorii nu s'au lăsat păcăliți. In dimineața cu pricina, i-au întors spatele lui Hitler și cu câțel și cu purcel, au pornit-o la iarbă verde. Când s'au prezentat huliganii în cartier — l'au găsit curățat ca un ou moale. Ce-a fost pe capul lui Goering, când a aflat de *„dispariția subită"* a comuniștilor, să nu mai întrebe d. Arghezi. Or fi ei nemți, aceștí comuniști, dar nici atât de proști nu sunt să-și pună mintea, ei, niște oameni neînarmați, cu mitralierele lui Hitler. Ar fi o bravadă inutilă. Asta-i unul din micile secrete ale „dispariției subite" a comuniștilor.

... și unde crapă Hitler

Foarte bine, ar putea să exclame d. Arghezi. Dacă milioanele de comuniști nu s'au topit voluntar, ci au intrat în gaură de șarpe ,de frică, — e încă un merit al lui Hitler. Prea puțin mă interesează în *ce fel* a scăpat Germania de comuniști, ci *dacă* a scăpat.

Ei, bine, n'a scăpat, d-le Arghezi. Procedura lui Hitler a avut un efect contrar. In loc să-i îndepărteze pe comuniști de el, i-a apropiat. In ce fel? Au dat năvală cu toții în partidul național-socialist. Bine-înțeles, fără să-și decline calitatea. Când Hitler și-a dat seama de acest curios proces de imigrație comunistă, s'a apucat de cap și a dispus să se închidă registrele partidului. Nu-i mai trebue alți membri. Ii curg pe delături .Dar a fost prea târziu. Fiecare celulă hitleristă e infectată de bacilul comunist. Acum ,ne aflăm în faza

www.dacoromanica.ro

incubației. Unele celule ating recordul. 90 la sută din membrii, sunt roșii.. Cam ce învârtesc indivizii aștia prin partidul lui Hitler — cred că-și dă seamă și d. Arghezi. In orice caz, să fie sigur d-sa, că nu de ochii frumoși ai Führerului s'au cuibărit în partid, ci urmând o tactică, ale cărei fire își au rădăcina tocmai la Kremlin...

Să pleznească Popeasca!

In tot timpul opoziției, Hitler tuna și fulgera împotriva regimului parlamentar. El, omul dictaturei, omul conducerii de unul singur — nici nu putea vorbi altfel. Mai ales de când a aflat că și Mussolini a procedat la fel. Odată cocoțat în fruntea Reichului — toată literatura antiparlamentară a fost aruncată la coș. Hitler, parvenitul, zugravul ajuns, în care se răzbună mizeria de odinioară, lipsită de orice confort și strălucire, nu putea să dea cu piciorul tocmai Reichstagului, instituția cea mai decorativă, în care mustața și vanitatea lui Hitler își găsea cadrul potrivit. Așa că, în loc să desființeze Parlamentul — nu mai știa omul cum să monteze reprezentația de deschidere cu mai mult fast, ca să epateze rudele sărace. Astăzi, Hitler se lăfăește într'un Reichstag sclivisit, plin de uniforme și decorații — într'o îmbâcsire de fireturi și jobene oficiale, care amintește de mult regretata epocă wilhelmiană.

Omul cu două capete

Ca și comuniștii și evreii, social-democrații — calificați trădători de patrie, — au fost scoși de sub scutul legilor și juruiți vindictei populare. In opoziție și în primele zile după venirea lui Hitler la putere un mare număr de social-democrați au fost asasinați de bandele naziste. Hitler le-a confiscat ziarele, le-a închis cluburile, a arestat și bătut pe deputații respectivi, în-sfârșit, a făcut tot ce a putut ca să dea iluzia partizanilor săi, că știe să se țină de cuvânt.. Cum și-a început Reichstagul ședințele — curajosul Hitler, dictatorul antiparlamentarist, fiorosul mâncător de social-democrați, a făcut un gest unic în istoria dictaturilor și revoluțiilor: *i-a scos pe social-democrați din pușcărie și i-a adus în Reichstag să voteze*. La care, lumea nedumerită are toate motivele să se întrebe: Una din două: ori sunt socialiștii aștia niște oameni de treabă, ori sunt niște trădători de patrie .Dacă sunt oameni de treabă, ce caută în pușcărie? Iar dacă sunt niște trădători, de ce-i aduci în Reichstag! Că doar n'o să mă convingi, d-le Hitler, oricât de revoluționar ai fi, că un om poate fi în acelaș timp și un trădător, și un individ folositor patriei!

— Ba da! o să-ți răspundă Hitler, senin.

— Cum așa, domnule?

— Iacă vezi!

Și după acest argument decisiv — d. Hitler își va vedea mai departe de „revoluție".

Deschideți ferestrele

Revizuirea tratatelor e alt tun cu bătae lungă din programul lui Hitler. Nu-i nevoe să mai spunem că revizuirea nu-i o invenție a Führerului — și că a fost agi-

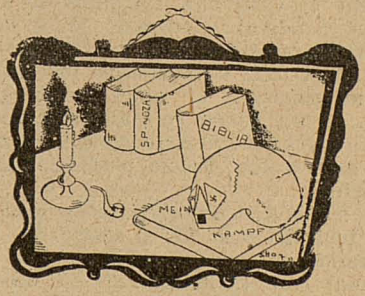

Natură moartă desen de S. Hay

www.dacoromanica.ro

tată de toți predecesorii săi la cancelariatul Germaniei. Cu o singură rezervă: guvernele trecute sperau să ajungă la revizuire pe cale evolutivă și au procedat, în consecință, cu multă discreție și prudență. Pe când Hitler — a adoptat tactica sforăelii. E singura notă nouă a programului revizionist! — și singura potrivită să excite instinctele combative ale unor ratați ai războiului, cari în ultimii 15 ani încă nu și-au regăsit echilibrul și ale unui tineret care arde de nerăbdare să se afle în treabă. Până atunci și unii și alții se mulțumesc să-și astâmpere lihneala belicoasă, pe spinarea evreilor. E un fel de război la botul calului.

Pantalonadele lui Hitler au avut un succes fulgerător. Cu toți cei 15 ani de regim social-democrat, spiritualitatea pasului de gâscă și a lui „Deutschland über alles" a rămas intactă. Hitler urla în cele patru vânturi că el nu știe decât una: revizuirea. Și mai știe ceva: că revizuirea fără război, nu se poate. Nu, nu și nu! Război și iar război. Să-i fi căzut aliații în genuchi și să-l fi rugat să se astâmpere, că-i dau tot ce o pofti el — și Danzigul și coloniile și Alsacia-Lorena — numai să nu bage iar Europa în bucluc... degeaba ar fi fost! El una a învățat: războiul. Taie-l și spânzură-l, el tot războiul vrea! Dacă îți place bine, dacă nu, nu! Poți să-i faci ceva? Război și iar război. Vrea război și pace! Și a și tras sabia. Omenirea, speriată, s'a dat cu un pas înapoi. Iaca, iaca, nebunul deschide gura și dă comanda de atac. Atâta așteaptă „Der Nachbar Otto" ca să dea năvală cu mătura încărcată în casa d-lui Arghezi și să-i ia înapoi Ardealul... Tocmai! Și a deschis, însfârșit, gura d. Hitler. Dar în locul unui tunet care să deslănțue măcelul — a ieșit un nenorocit de tunet leșinat și prelung, de un volum cu mult mai redus și pentru a cărui emisiune nimeni nu pricepe cum nu i-a fost rușine profetului să vină în public.

Și s'a dus dracului viziunea măreață a unei revizuiri prin foc și sânge. D. Hitler, desumflat, nu mai vrea nimic. I-a trecut. Nu mai cere războiul. Nu! Că să-i sară ochii dacă l'a cerut vreodată. Că nu-i adevărat, că nu el a spus, ci altul... Că el e un om cumsecade, și vrea să trăiască bine cu toată lumea, așa să trăiască el... Și că zău, să i se facă lui așa... dacă o mai pomeni vreodată de războiu. Ce să vă mai spun! Să-l fi auzit pe Hitler cum se jura și se ploconea, ți se făcea rău, nu alta.

Și uite cum unul din stâlpii de granit ai edificiului revoluției hitleriste, s'a muiat sub dușul aliaților, parcă ar fi fost un decor de cinemă.

Mai poftim și altă dată

Cu un foarte ispititor program agrar, d. Hitler a izbutit să cucerească o bună parte din sufragiile sătenilor. Scoaterea în vânzare a marilor proprietăți înglodate în datorii — și cari nu aveau nici o perspectivă de asanare — și distribuirea lor, muncitorilor agricoli pe deoparte; reducerea dobânzilor micilor proprietari agricoli, de la 6 la sută la 2 la sută pe de alta — erau făgăduieli cari nu puteau decât să-l facă simpatic pe Hitler în ochii celor interesați. A făcut ceva d. Hitler cu împroprietărirea? Exact atâta cât am făcut și eu! Parcă-l lasă diavolul cela de Huggenberg, capitalistul revoluției național-socialiste? Guvernul va scoate, într'adevăr, în vânzare marile moșii hipotecate, dar nu ca să le împartă pârliților de alegători rurali, ci ca să le exploateze în regie. Cât despre dobânzi, cu chiu cu vai au fost scăzute la 4 jumătate la sută. Dacă bieții țărani vor începe să strâmbe din nas, imediat, nu se știe. Dar că au fost trași pe sfoară în chip grosolan de către onorabila revoluție, asta sare în ochi.

Hitler Don-Juan

Anschlussul! Încă o capod'operă a dibăciei lui Hitler. Cu apucăturile lui cazone, moștenite de pe vremea războiului, când, în calitate de ordonanță se distingea îndărătul frontului prin nenumăratele sale fapte de arme (imortalizate, de altfel, în memoriile publicate după încheerea păcii, de camarazii săi, cărora le-a intentat câteva procese de presă, pierdute toate, bineînțeles, unul după altul) Hitler a ținut să vină direct la chestie — și fără nici o

www.dacoromanica.ro

tratație de cofetărie, ca introducere în materie, a și vrut să răstoarne Austria în pae.

Fostul țucălar al nu știu cărui comandant de armată, — trăit mai mult în societatea lui de zugravi și chivuțe, — n'avea de la cine să învețe, nenorocitul, că o femee din lumea mare, nu se cucerește cu aceleaș mijloace de mână forte cu cari isbutea odinioară, în înfierbântata sa tinerețe nu tocmai depărtată, să boțească pestelca grăsunei Gretchen, bucătăreasa. Austria, revoltată de impolitețea tipului, i-a ars câteva perechi de palme și...

Dar s'o lăsăm. Cu Anschlussul ăsta, Hitler a înscris în istoria revoluției naționalsocialiste o pagină atât de tâmpită, încât îți vine să verși numai când pomenești de ea.

Sistemul Grant în economia politică

Inlăturarea șomajului a fost iar unul din pionii programului hitlerist. S'a ținut Hitler de cuvânt? Desigur! Și iată cum! Ca să diminueze cifra șomerilor n'a recurs la vechiul și banalul truc al îmbunătățirii economice! Nu era nevoe. Oficiile lui Pitagora — unui sfert de Pitagora — i-au fost mai mult decât suficiente, ca să ajungă la acelaș rezultat. Pasă-mi-te Hitler s'a rezumat la calculul scăderii. Nu era numai o simplă șmecherie economico-financiară, ci un act în strictă conformitate cu teoria rassistă. Și Hitler știe să fie consecvent! Ca prin farmec, șomerii evrei deja existenți la preluarea puterii de către Hitler, au dispărut din statistica ministerului. Evreii nu pot fi șomeri. Sunt o rassă inferioară. Ei pot fi numai dușmani ai patriei. Afară cu ei!

Dar atât n'a fost destul! Ca îmbunătățirea economică a Germaniei să fie și mai evidentă — Hitler a procedat la o simplă schimbare de figuri. A scos zeci de mii de funcționari evrei — și a pus în locul lor zeci de mii de șomeri germani. Prin această substituire — statistica rassistă a șomajului, înregistra o nouă victorie. Că o fi armata șomerilor aceeaș — ori mai mare chiar decât acum cinci luni, e tot ce se poate! Dar și proporția evreilor șomeri e mai mare.

De aceea chiar, delegatul neamț la conferința economică dela Londra, a putut să se laude că numărul celor fără de lucru a scăzut simțitor în Germania. E cazul ca Hitler să regrete că n'a găsit mai mulți evrei în Germania. Ar fi putut prezenta conferinței — o și mai miraculoasă rezolvire a șomajului!

Aici e aici

Și însfârșit rassismul — fundamentul spiritual al revoluției lui Hitler.

Imi permit să arăt doar în treacăt că la fel cu toate celelalte isprăvi naziste — și ideologia rassistă a dat un kix formidabil. Din prima zi, adonisul rassist și-a dat seama că practica nu se angrenează deloc cu teoria. Pentru care motiv, din capul locului a trebuit să facă excepții. Așa că, din capul locului — idealul „purificării" eșia beștelit. Asaltul împotriva intelectualității și micii burghezii evreești era un fleac de revoluție. Nimic mai ușor. Asemenea revoluții stau la îndemâna oricărui ministru de interne. Numai puțină bunăvoință să aibă. Dar n'a apucat Hitler să întindă mâna spre marile capitaluri și întreprinderi evreești, și a și sărit ca fript, în sus, suflându-și în degete. Abia atunci a aflat ceeace i-o putea spune orice băiat de birou. Anume, că toate capitalurile din lume, sunt de-

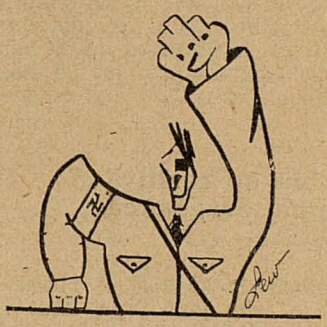

Ei desen de Lew

www.dacoromanica.ro

aceeaş rassă. De rassă pură. De rassă internaţională. De cea mai pură rassă internaţională. Aşa că aci, puritatea de rassă e un pleonasm. Capitalurile evreeşti sunt verigi intercalate între capitalurile germane, franceze, engleze, americane. Scoţi una, se risipesc alte două şi aşa mai departe. D. Hitler, nobilul coborîtor al lui Siegfried cel care nu făcea baie decât în sezonul băilor, şi-a dat seama că azi nu mai sunt vremurile bune de acum câteva secole, când feodalul haiduc, în pană, dădea năvală cu sub-haiducii lui, în târgul cel mai apropiat, jefuia prăvăliile, despuia pe zarafi, răpea câte-o fată — ori, ca să n'o mai deranjeze, o siluia pe loc, şi sătul, se retrăgea falnic în castelul lui, — unde Hans Heinz Ewers, trubadurul care împărţea cu câinii de vânătoare, resturile festinurilor, îl nemurea în cântece splendid sughiţate — şi unde puteai găsi orice: eroism, mâncare, băutură, icoane, credinţă în Dumnezeu, numai periuţă de dinţi, nu! Şi nu-l pedepsia nimeni pe străbunul lui Hitler — fiindcă pe acea vreme nu exista interdependenţa între cămătari şi autorităţile respective, cari să le dea putinţa unor represalii. Astăzi, însă, cămătarul e mai puţin un individ decât o asociaţie, şi mai puţin o asociaţie decât însuşi Statul, a cărui existenţă este strâns legată de existenţa statelor vecine şi răs-vecine, până peste nouă mări şi nouă ţări. Şi când te atingi de banca Mendelsohn, oricât ar vrea Mendelsohn să tacă şi să înghită, nu merge ,fiindcă-l apucă la ficat pe sir John şi pe signor Giacomo şi pe monsieur Pierre care-ţi pun îndată, fără nici o introducere, mâna'n gât şi fac o gură de te apucă bătăelile: „Mă, ce dai în mine, mă! Ce ţi-am făcut eu, că dai în mine, mă! Mă, ia laba jos mă, c'o vezi pe moaş'ta în pielea goală, acuş!"

De ce nu se rezolvă problema evreească

Şi galben de spaimă d. Hitler a trebuit să ia laba jos! Şi a lăsat în pace băncile şi marile întreprinderi evreeşti. Ceea ce pentru obrazul antisemit e foarte concludent. Urlă golanii împotriva finanţei internaţionale, dar practica rasistă o aplică numai cismarului evreu, croitorului, ceaşului şi lui Einştein căruia-i şterpelesc ultimii gologani adunaţi la bancă — chipurile ca să-l pedepsească pentru atitudinea lui anti-germană — ciudat! se poate? — dar în fond, dând urmare numai instinctului lor de găinari. Din care, s'ar putea conclude că antisemiţii reproşează evreilor, nu că au, ci că n'au parale. Dacă toţi evreii ar fi mari capitalişti, chestia evreească s'ar rezolva dela sine şi antisemitismul ar fi stârpit din rădăcină. Aici e toată buba! Ştim! Hehei, să avem, fiecare din noi, atâţia gologani câţi ni-ar trebui să astupăm gura antisemitului nostru respectiv şi să-i mai asigurăm şi o mică pensioară, acolo, pentru zilele amare ale bătrâneţii, ce bine am duce-o! Dar de unde dracu să-i luăm — că ăştia sug ca bureţii, Sunt plini de temperament. Cu cât le dai mai mult, cu atâta cer mai mult. Hotărît! Au dreptate acei cari susţin că chestia evreească n'are soluţie!

Hitler trece la judaism

Ce să mai vorbesc apoi de încercările nemţilor de a convinge lumea că dracu nu-i aşa de negru! Să citească d. Arghezi „Die Brücke", suplimentul neo-hitleristului „Berliner Tageblatt", ca să vadă cum ştie Hitler să lingă în plină stradă pe evrei, fără pic de ruşine, atunci când îl apucă nevoia. „DIE DEUTSCHE JUDEN SIND DEUTSCHE", scrie organul curajosului Hitler cel rasist. „KEINE FREMDLINGE!", latră revoluţionarul ziar al eroicului Hitler, care-i aşa de convins de eficacitatea teoriilor lui, încât preferă să le practice pe ascuns, în latrină şi atunci când este prins, să roşească până peste urechi.

Şi protestele sunt abia la început. Vor mai veni şi altele. Din ce în ce mai multe. Şi în curând vor fi traduse în scuze. Şi scuzele în concesii. Şi concesiile în fătişe încercări de reabilitare. Nu pentru că Hitler — dacă o mai fi până atunci cancelar — ar putea să ajungă vreodată mai deştept. Dar fiindcă nu va avea încotro. Şi când antisemitul n'are încotro, cade în extrema cealaltă .Da, da! Am ferma convingere că

www.dacoromanica.ro

nu va trece mult şi crucea încârligată, va deveni pentru neamţul rasist ,ceeace e pentru evreul asimilant, originea lui evreiască: o ruşine. Şi judaismul va ajunge un snobism aristocratic. Fiecare neamţ se va lăuda că are în familia lui cel puţin un jidan — şi'n sângele lui, cel puţin un kil de globule evreeşti. Şi-l vom crede! A! In privinţa asta, bărbaţii evrei au fost foarte activi în Germania. Nu exagerăm deloc! Avem experienţa veacurilor antisemite în spinare. Nu face astăzi guvernul spaniol o propagandă aprinsă pentru reîntoarcerea evreilor în Spania? Şi nu le oferă evreilor amatori, pe lângă cele mai strălucite perspective, un bilet de cale ferată? Poftim, domnule Arghezi! Evreii se întorc în Spania în wagon-lit! Se poate imagine mai eclatantă a triumfului spiritului judaic etern şi imbatabil asupra omului din cavernă zis şi Hitler? Nu!

Cu toate astea, vezi, noi evreii renunţăm cu bucurie la această incomparabilă satisfacţie, în favoarea lui Hitler. Să-i dea Dumnezeu, lui Hitler, să fie transportat cu wagon-lit şi numai cu wagon-lit — dar în condiţiile noastre: cu coastele rupte şi capul plin de cucue. Ca să poată gusta întreaga fericire a victoriei judaice reintegrate în drepturile ei. In sufletele noastre obosite, nu simţim un pic de entuziasm, să suferim voluntar pentru o izbândă postumă, fie ea cât de sublimă. Reţeta evreului care-şi pune dinadins ghete înguste ce-l strâng de-i sar ochii din cap, pentru plăcerea ce o are seara, când şi le scoate, i-o prescriem lui Hitler. Nouă ne ajunge! Să le mai poarte şi el!

Mai tare ca Ieremia

Dar să venim la rassism. La început prin rassism Hitler înţelegea proclamarea superiorităţii rassei ariene asupra celorlalte rasse — iar prin arieni, înţelegea exclusiv pe teutoni. Şi cum programul lui prevedea purificarea rassei germanice de toate elementele străine, drept singurul mijloc de regenerare a naţiei, lumea întreagă era în drept să se aştepte ca în momentul când Hitler va veni la putere, să aplice teoria rassistă tuturor celor străini de origine, evrei şi creştini. Punerea în practică a teoriei, însă, prezenta numeroase şi inavuabile inconveniente. Hitler nu e de naţionalitate germană, ci austriacă. Hitler nu e nici măcar de sânge teuton, ci slav. Unii spun că e evreu originar din Praga. Se poate! Mai ales dacă ar fi să ne luăm după antisemitismul său neînduplecat... E drept că după bunul simţ, ceva mai puţin! Şi atunci, în faţa dificultăţilor, Hitler a lărgit cuvântul: arian e tot ce nu-i evreu!

S'a găsit aşa dar, Hitler, el, slavul, să vorbească în numele naţiei germane; să proclame el, zugravul agramat, superioritatea rassei ariene, asupra celei semite — şi să propage lupta de exterminare a inferioarei rasse evreeşti, unde? Tocmai în Germania — profitoarea cea mai directă a spiritului dinamic evreesc — ţară, cu câte *„şapte abonamente de presă de cap de* locuitor" — e drept — dar şi ţara al cărei cel mai mare matematician este Einstein, un evreu; cel mai mare fizician este Frank, un evreu; cel mai mare chimist este Haber, un evreu; cel mai mare medic este Zonteg, un evreu; cel mai mare istoriograf este Emil Ludwig, un evreu; cel mai mare regisor, este Reinhardt, un evreu. Ca să nu mai vorbim de Rathenau, de Wasserman, de Harden, de Ehrlich, de Lieberman şi de atâtea şi atâtea alte figuri evreeşti cari — da! — *„au fost cei mai vii agenţi ai germanismului"* cum scrie d. Arghezi, dar nu *„prin faptul* — cum spune tot d-sa — *că toţi, oriunde s'ar afla, vorbesc un jargon derivat din nemţeşte"*, ci pentru colosalul lor aport la cultura germană. Aşa că nici nu se putea găsi o ţară mai adecvată pentru proclamarea inferiorităţei rassei judaice decât Germania. O singură întrebare nu şi-a pus Hitler: dacă rassa judaică este atât de inferioară încât merită să-i facă ce-i face, ce destin îi se cuvine rassei germanice, a cărei intelectualitate, vine după Einstein, după Ehrlich, după Reinhardt, cari au fost aşezaţi — nu s'au aşezat singuri, cu dela sine putere — de către întreaga omenire, în fruntea ei?

www.dacoromanica.ro

Să nu băgăm intrigi între Hitler și Chmelnițki

Nu asta interesează, însă, ci faptul că rassismul a fost circumscris la antisemitism. Dealtfel, însuși programul hitlerist prevede: „Orice național-socialist este antisemit". Pentru ca imediat să adaoge: „Dar nu orice antisemit este național-socialist". La redactarea acestui amendament, a prezidat, desigur, grija ideologului rassist de a se pune în gardă împotriva evreilor asimilanți și botezați, cari — de frica urgiei hitleriste, ori poate din sinceră convingere, ar fi fost dispuși să practice antisemitismul național socialist. Primejdia era teribilă. Jidanii ar fi invadat partidul — și ar fi pus la grea încercare superioritatea rassei ariene.

Dar, mă rog, a făcut d. Hitler cel puțin aci, revoluție? Ei bine, da! Sub raportul numărului neobișnuit de mare al victimelor, da! A făcut-o din plin. Este singurul domeniu în care Hitler a izbutit să atragă interesul omenirei.

Numai că trebue văzut dacă termenul revoluție poate fi aplicat cazului.

Un guvern instituit pe cale strict legală, admis liber de un întreg popor *„care și-a regăsit linia"* (vezi Arghezi), un guvern care n'are înaintea sa nici un risc și nu întâmpină nici o adversitate internă (n'au căzut comuniștii în genunchi, de bunăvoe, în fața arătării profetice a lui Hitler?), un guvern care nu este provocat de nimeni și care nu este, în nici într'un caz amenințat de o primejdie atât de imediată încât să fie obligat să recurgă la forța brutală — un asemenea guvern pornește cu legi, cu magistratură, cu poliție, cu bande militarizate și cu drojdia mahalalelor, drept auxiliar liber de orice sancțiune, sub garanția personală a însuș ministerului de interne — la desființarea unei populații slabe, neînarmate și lipsită de orice ocrotire .Și când un guvern al unui stat organizat, în care nu e război civil, nici răscoală, procedează cu atâta sălbătăcie, încât zeci de mii de inși, ruinați și înebuniți de spaimă, fug, care încotro, orbește, unde-i duc picioarele — cum se numește actul lui? Revoluție? Nu! Ci pogrom! Pogrom după toate legile pogromului: cu asasinate, jafuri, bătăi, siluiri — un pogrom laș ,ticălos și mai ales *inutil*. Fiindcă dacă am spune că ceea ce face Hitler e revoluție — ar avea dreptul să se supere Chmelnițki și Neculai al II-lea și Mahno și Ferdinand al Spaniei și cellalt bandit Petluria și Tiutiunek și toți cei pe cari i-am băgat într'o oală și i-am numit, pur și simplu, huligani.

Ce faci, ce dregi—tot la perspectivă istorică ajungi

Dar dacă d. Arghezi crede că banditismele lui Hitler pot fi botezate revoluție, poftim! Sunt de acord!

Cu o singură condiție: să fie și d-sa de acord — și faptele îl obligă să fie — că Hitler:

n'a sfârșit comunismul; n'a desființat Parlamentul ;n'a distrus pe social-democrați ;n'a făcut războiul revizionist; n'a rezolvit problema agrară; n'a realizat Anschlussul; n'a ameliorat șomajul — însfârșit n'a înfăptuit absolut niciunul din punctele programului său revoluționar;

că toată revoluția național-socialistă, se reduce exclusiv la prigoana antisemită și la desființarea populației evreești;

și că acest soiu de revoluție a atras nu desaprobarea ci scârba întregei omeniri civilizate.

Este d. Arghezi de acord cu cele de mai sus? Trebue să fie! E destul ca d. Arghezi să citească ziarele. Și d-sa le citește!

Atunci, cum se face că d-sa poate scrie rândurile acestea: *„Un popor are dreptul să-și renege civilizația dacă socotește că-l împovărează și l-a eșeminat.* CU CONDIȚIA SA-I FIE DE FOLOS; CEEA CE NU SE ȘTIE DINAINTE".

Cum adică? Deși d. Arghezi știe că întreaga revoluție a lui Hitler nu face nici două parale; că tot regimul lui revoluționar se rezumă exclusiv la banditismele antisemite; că *„renegarea civilizației"*, omenirea i-o reproșează lui Hitler EXCLUSIV sub acest unic unghiu revoluționar,—și totuși — în ciuda credinței și experienței universale d. Arghezi e de părere că *„renegarea civilizației"*, nu-i un act nefiresc, că sălbătăcia este *justificată*, că justificarea sălbătă-

www.dacoromanica.ro

ciei este condiționată de *eficacitatea* ei, că această eficacitate este *posibilă* și că foloasele nu se pot cunoaște DINAINTE.

Ce face? Nu se pot cunoaște DINAINTE? Care vasăzică, mai e și un DUPĂ la mijloc? Așa? Ce fel de DUPĂ? Odată ce suntem de acord că Hitler n'a întreprins nimic care să-l oblige să *„renege civilizația"*, în afară de programul antisemit, de la care alt DUPĂ mai poate aștepta rezultate d. Arghezi, decât dela acel DUPĂ care urmează experienței antisemite?

Adevărat? Crede d. Arghezi că huliganismul lui Hitler e justificat? Justificat, cu condiția bineînțeles, să-i fie de folos? Că-i *poate* fi de folos? Că în orice caz asta nu se poate ști *dinainte?* Și că mai e ceva de știut?

Prin urmare „perspectivă istorică", nu? La d. Arghezi? Tocmai la d. Arghezi! Ei, bravo! Iată-l și pe d. Arghezi obiectiv! Și iată-i obiectivitatea căzută în oală...

Serios, ori glumește?

Glumește, sunt sigur!

Atunci de ce s'a ridicat mai odinioară d. Arghezi împotriva *„glumei și râsului"?* Ori a fost și aia o glumă?

Să vedem!

Excursii în Palestina

Sub direcțiunea D-lui Dr. Mibashan directorul Keren Hayesodului din România, a luat ființă agenția de voiaj și turism „Kedem" care 'și propune să organizeze în mod regulat excursii înPalestina.

Prima excursie organizată de „Kedem" are loc între 1-28 Iulie,

Călătoria pe mare se va face cu vaporul de lux „Dacia" al lui S. M. R.

Direcția Kedemului ținând să satisfacă pe deplin pe excursioniști, în afară de condițiile speciale de cost și călătorie, ce le acordă — a stabilit pentru tot timpul cât va ține excursia în Palestina, un itinerariu care fără a obosi pe vizitatori, să le dea putința să vadă centrele de seamă și punctele cele mai pitorești aleEretz Israelului.

Biroul Kedem se află instalat în Calea Victoriei 29 et. IV Tel. 3. 81 / 31.

De „Ziua Cărții"
A APĂRUT: CARTEA CEA MAI MICA
tipărită vreodată în România
Luceafărul de Mihail Eminescu
„Opera CEA MAI MARE în cartea CEA MAI MICĂ!"
72 pagini și portretul poetului Lei 20.—
De vânzare la toate librăriile din țară și la „BIBLIOFILA" Str. Dr. Istrate, 10, București

www.dacoromanica.ro

O excursie de vară în Palestina

Vreţi să faceţi un minunat voiaj pe mare, cu vaporul de lux „DACIA“ al lui S. M. R.?

Vreţi să faceţi plajă la Tel-Aviv?

Vreţi să petreceţi zilele de odihnă şi reconfortare în aerul splendid şi răcoros al Carmelului?

Vreţi să asistaţi la culesul viilor la Rishon-le-Zion?

Vreţi să faceţi o plimbare dealungul Palestinei, incl. Galilea şi isvoarele Iordanului?

Inscrieţi-vă pentru excursia de vară în Palestina, 1—28 Iulie 1933, la biroul de voiaj şi turism „KEDEM“, de sub direcţiunea d-lui dr. A. Mibashan Cal. Victoriei IV.29.

Preţurile călătoriei.

Constanţa—Haiafa şi retour:

Clasa I a . . .	Lei	12.500
„ II a . . .	„	9.000
„ III a . . .	„	5.960

Aceste preţuri cuprind şi hrana pe vapor. Clasa III fără hrană costă cu *lei 1.500 mai puţin.*

Biletele sunt valabile 90 de zile şi întoarcerea se poate face cu orice vapor S. M. R. în cursul acestor 90 zile.

Cine doreşte să facă excursia sub conducerea biroului nostru şi în Palestina, să se anunţe din vreme, ca să-i comunicăm preţurile şi condiţiunile speciale ce le oferim pentru acest fel de excursii.

Deci, adresaţi-vă imediat şi trimiteţi actele pentru paşaport şi vize, la: Biroul de voiaj şi turism „KEDEM“, de sub conducerea d-lui *dr. A. Mibashan.* Calea Victoriei 29, etaj. IV. Tel. 3-81/31.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

„ROMPALITAL"

L. VLODINGER

Bucureşti, Piaţa Bibescu-Vodă 130

Fructe de toate sezoanele

Telefon 3-35/51

Casa Filatelică

Dr. ARNOLD JAZLOWITZ

BUCUREŞTI I Str. Academiei, 2 Et. III

Mărci româneşti şi străine dela primele emisiuni până la cele mai recente noutăţi

Execută mancolistele cele mai dificile

TIPARNIŢA INSTITUT DE ARTE GRAFICE BUCUREŞTI Str. Dr. ISTRATE 10

www.dacoromanica.ro